

Lærlingundersøkelsen i Oppland 2009

Sammendrag av resultater og funn med kommentarer.

Fullstendig rapport ligger på fellesområdet: (fagopplæring/lærlingundersøkelsen /resultater/2009)

Lærlingundersøkelsen er en nettbasert tjeneste hvor lærlinger gjennom et elektronisk spørreskjema kan si sin mening om opplæringen og andre forhold som er viktige for trivselen og læringsutbyttet. Denne undersøkelsen administreres av Utdanningsdirektoratet.

Undersøkelsen genererer en stor mengde rådata som må behandles og tolkes for å gi noe mening. Man må ta hensyn til at begrepsbruken i fag- og yrkesopplæringen er utstrakt. Vi har erfart at det ofte blir en sammenblanding av begreper både blant de som har utformet spørsmålene og de som har svart. I tillegg blandes begreper fra to ulike læreplanverk. Dette må en ta hensyn til når man leser resultatene.

Resultatene kan leses av for fylkes som helhet. De kan også splittes på fagområder eller på det enkelte opplæringskontor.

Bedrifter/opplæringskontor med mer enn 5 besvarelser kan selv gå inn å se resultatene for sin virksomhet. Dette kan gi bedriftene en nyttig evaluering av egen opplæring fra lærlingene.

Undersøkelsen er en viktig kvalitetsindikator i fag- og yrkesopplæringen. Den er en del av oppfølgings- og vurderingsgrunnlaget for fylkeskommunen og er en sentral faktor i arbeidet med evaluering/vurdering av egen virksomhet.

Undersøkelsen gir også en pekepinn på hvilken retning vi beveger oss i på ulike områder og synliggjør hvor innsats bør settes inn. Funnene gir også mulighet til å se om gjennomførte tiltak har noen effekt.

Pr 28.mai 2010

Stig Søvik
Rådgiver

Basert på rådata fra undersøkelsen har **Læringslaben** utarbeidet rapporten ”**Resultater fra lærlingundersøkelsen i Oppland høsten 2009**”. I denne rapporten legges hovedvekten på lærlingenes vurderinger av kvaliteten på opplæringen i den enkelte lærebedrift. Rapporten ble presentert på rektormøte 19.5.2010 ved Jarl Inge Wærness, Læringslaben.

Gjennomføring av undersøkelsen i Oppland:

Lærlingene gjennomfører besvarelsen på de regionale Læringsamlingene som arrangeres av fylkeskommunen hver høst. I Oppland er det ”2-års” lærlinger som besvarer undersøkelsen. Det vil si at de fleste lærlingene som deltar har vært i lære i fra 1 til 1½ år. Det sendes også ut brukernavn pr post til inviterte lærlinger som ikke har deltatt på læringsamlingene. Svarprosenten totalt blant inviterte lærlinger var på 40,5 %, noe som regnes som høyt for denne type undersøkelser. Blant de som ikke deltok på læringsamlingene var svarprosenten på 14 %.

Undersøkelsen har vært gjennomført hvert år siden høsten 2004. Siden undersøkelsen er blitt revidert, er det først og fremst resultatene fra 2007 og 2008 som en kan sammenligne med. Størrelsen på disse utvalgene er forholdsvis jevne.

Antall lærlinger som har besvart år for år:

2004	105
2005	121
2006	193
2007	270
2008	301
2009	296

Kjønnsfordelingen i utvalget viser at 37 % av lærlingene er kvinner, mens 63 % er menn. Året før var kjønnsfordelingen 29 % kvinner og 71 % menn. Det er altså en større andel kvinnelige lærlinger i årets utvalg.

Resultatene er litt bedre i 2008 og 2009 på flere områder, sammenlignet med 2007. I 2009 viser variabelen motivasjon fra skole litt bedre resultater enn hva tilfellet var i 2008. De samlede resultatene for lærlingene i Oppland er som følger:

	Oppland 07	Oppland 08	Oppland 09
Opplæring i bedrift Hvor fornøyd lærlingen er med opplæringen så langt, om bedriften stimulerer til lærelyst, hvor interessante oppgaver de blir satt til, hjelp og støtte fra kollegaer, om de får uklare arbeidsoppgaver og om de opplever manglende opplæring på arbeidsplassen.	Gul +	Grønn	Grønn
Oppfølging fra instruktører Mottak og introduksjon på arbeidsplassen, grad av hjelp og støtte fra instruktør samt grad av regelmessig veiledning på faglig utvikling fra instruktør	Gul +	Grønn	Grønn
Lærlingens medbestemmelse Grad av aktiv deltakelse i planlegging av arbeidet, om lærlingene kommer med forslag til hvordan arbeidet kan utføres og i hvilken grad de deltar i vurdering av eget arbeid	Gul -	Gul +	Gul +
Motivasjon fra skole Motivasjon for å lære mens de gikk på skolen, hvor fornøyd de var med opplæringen på skolen som forberedelse til opplæringen i arbeidslivet	Gul -	Gul -	Gul +
Motivasjon på arbeidsplassen Hvor motivert lærlingene er for å lære på arbeidsplassen samt hvor fornøyd de er med egen arbeidsinnsats så langt	Grønn	Grønn	Grønn
Motivasjon for å fortsette i faget Hvor lyst lærlingene har til å fullføre læretiden samt i hvilken grad de har lyst til å skaffe seg jobb i faget etter læretiden	Grønn	Grønn	Grønn
Trivsel Om de har arbeidskamerater /kollegaer som de trives med, inkludering på arbeidsplassen og sosialt miljø	Grønn	Grønn	Grønn
Fravær av mobbing I hvilken grad lærlingene opplever mobbing og seksuell trakassering på arbeidsplassen	Grønn	Grønn	Grønn
Tilpasset opplæring I hvilken grad bedriften legger til rette for at lærlingen får utviklet sine evner og talenter	Gul -	Gul +	Gul +
Læreplanbruk Omhandler bruk av læreplaner, dokumentering av opplæring og grad av måloppnåelse	Gul -	Gul -	Gul -
Bruk av læremidler Tilgang til nødvendig utstyr og hjelpemidler, hvor oppdatert utstyret er samt i hvilken grad digitale læremidler blir brukt i opplæringen	Gul +	Gul +	Gul +
Veiledning/tilbakemelding Hvor fornøyd de er med informasjon og veiledning fra ulike instanser samt i hvilken grad lærlingene har fått veiledning/tilbakemelding siste	Gul +	Gul +	Gul +
Sikkerhetsengasjement Rutiner og regler for sikkerhet på arbeidsplassen.	Gul +	Gul +	Gul +

Variablene i undersøkelsen er kriteriebasert. Når verdien på variablene er høy, illustreres det med grønt. Når verdien er mellom høy og lav, illustreres det med gult. Dersom den gule verdien er nærmere grønt enn rødt, illustreres verdien med gul + (pluss). Er den gule verdien nærmere rødt enn grønt, illustreres verdien med gul - (minus). En rød verdi kan ikke tolkes for seg selv, men ses i relasjon til andre resultater.

Kvalitet i lærebedriften vurderes i modellen først og fremst ut fra resultatene på de tre variablene opplæring i bedrift, oppfølging fra instruktører og lærlingens medbestemmelse. Resultatene her anses som meget gode. Også på de andre variablene vurderer Læringslaben resultatene fra Oppland som meget gode i landssammenheng. I tillegg berømmes Oppland for måten undersøkelsen gjennomføres på slik at en høy svarprosent oppnås hvert år.

Kullet som svarte på undersøkelsen høsten 2009 er det første som har fulgt Kunnskapsløftets læreplaner. Det var på forhånd knyttet spenning til om resultatene ville vise framgang spesielt på variablene ”motivasjon fra skole” og ”læreplanbruk.” Ved innføring av Kunnskapsløftet ble det rettet stort fokus på faget prosjekt til fordypning i skolen. I tillegg har det vært gjennomført et omfattende kvalitetssikringsarbeid i lærebedriftene rundt innføring av Kunnskapsløftets læreplaner med vektlegging på utarbeidelse av nye interne opplæringsplaner. Resultatene viser en forbedring på variabelen ”motivasjon fra skole” På de øvrige variablene er det viser resultatene kun mindre endringer.

Kvinnelige lærlinger opplever signifikant mer (enn mannlige lærlinger):

- Medbestemmelse
- Skolemotivasjon
- Veiledning og tilbakemelding
- Læreplanbruk

Lærlinger på 22 år eller over opplever signifikant mer (enn lærlinger under 22 år):

- Motivasjon for å fortsette
- Tilpasset opplæring

Lærlinger i offentlig sektor opplever signifikant mer (enn lærlinger i privat sektor):

- Oppfølging fra instruktør
- Medbestemmelse
- Motivasjon for å fortsette
- Motivasjon og arbeidsinnsats
- Veiledning og tilbakemelding
- Læreplanbruk
- Læremidler

Følgende tabeller viser resultater fordelt på fag / faggrupper. Hvilke fag som er slått sammen i gruppe står spesifisert nedenfor. Tallet under fagnavnet viser antall besvarelser som ligger til grunn.

	Barne- og u.a.f 33	Bilfaget, lette 10	Design og håndverk 8	Elektrikerfaget 33	Elektrofag 8	Elenergi 5
Opplæring i bedrift	Grønn	Gul -	Gul +	Gul +	Gul +	
Oppfølging fra instruktører	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +	Gul +	
Lærlingens medbestemmelse	Grønn	Rød	Grønn	Rød	Gul -	Gul +
Motivasjon fra skole	Grønn	Grønn	Grønn	Gul -	Rød	Rød
Motivasjon på arbeidsplassen	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +	Grønn	Grønn
Motivasjon for å fortsette	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +	Grønn	Grønn
Trivsel	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn
Fravær av mobbing	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	
Tilpasset opplæring	Grønn	Gul -	Gul +	Gul -	Rød	
Læreplanbruk	Grønn	Rød	Gul -	Rød	Rød	
Bruk av læremidler	Gul +	Gul +	Gul +	Gul +	Gul +	Gul -
Veiledning/tilbakemelding	Grønn	Rød	Grønn	Gul -	Gul +	Grønn
Sikkerhetsengasjement	Gul -	Gul +	Gul +	Gul -	Grønn	Grønn

	Frisørfaget 7	Helsearb. 22	Ikt-servicefaget 13	Industri-teknologi 14	Kokkfaget 11	Rørleggerfaget 11
Opplæring i bedrift	Gul +	Grønn	Gul -	Grønn	Grønn	Gul +
Oppfølging fra instruktører	Grønn	Grønn	Gul +	Grønn	Grønn	Gul +
Lærlingens medbestemmelse	Gul +	Grønn	Gul -	Gul +	Gul +	Gul +
Motivasjon fra skole	Gul +	Gul +	Gul -	Rød	Gul +	Rød
Motivasjon på arbeidsplassen	Gul +	Grønn	Gul +	Gul +	Grønn	Grønn
Motivasjon for å fortsette	Grønn	Grønn	Gul +	Gul -	Grønn	Grønn
Trivsel	Grønn	Gul +	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +
Fravær av mobbing	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +
Tilpasset opplæring	Gul +	Gul +	Gul -	Gul +	Grønn	Rød
Læreplanbruk	Gul -	Grønn	Rød	Gul +	Grønn	Rød
Bruk av læremidler	Grønn	Grønn	Gul +	Grønn	Grønn	Gul -
Veiledning/tilbakemelding	Grønn	Grønn	Rød	Gul +	Grønn	Gul +
Sikkerhetsengasjement	Grønn	Gul +	Gul -	Grønn	Grønn	Grønn

	Service og samferdsel 8	Teknikk og ind.prod 6	Tømrerfaget 42	Billakerer-faget 6	Bilskade-faget 9	Bygg- og anlegg 17
Opplæring i bedrift	Grønn	Gul +	Grønn	Gul +	Gul +	Gul +
Oppfølging fra instruktører	Gul +	Gul +	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +
Lærlingens medbestemmelse	Grønn	Gul -	Gul +	Grønn	Gul +	Rød
Motivasjon fra skole	Gul +	Gul +	Gul +	Gul +	Gul -	Rød
Motivasjon på arbeidsplassen	Grønn	Gul +	Grønn	Grønn	Gul +	Grønn
Motivasjon for å fortsette	Gul +	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +	Gul +
Trivsel	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn
Fravær av mobbing	Grønn	Gul +	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +
Tilpasset opplæring	Gul +	Gul -	Grønn	Gul -	Gul -	Gul +
Læreplanbruk	Gul +	Gul -	Gul +	Gul -	Gul -	Rød
Bruk av læremidler	Grønn	Gul +	Gul +	Grønn	Gul -	Gul +
Veiledning/tilbakemelding	Grønn	Grønn	Gul +	Grønn	Grønn	Gul +
Sikkerhetsengasjement	Gul -	Gul +	Gul +	Gul +	Gul +	Gul +

	Industri-mekanikerfaget 6	Institusjons-kokkfaget 12	Salgsfaget 7	Service-elektroniker-faget 6	Transport og logistikk 5
Opplæring i bedrift	Grønn	Grønn	Gul +	Gul +	Grønn
Oppfølging fra instruktører	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +	Gul +
Lærlingens medbestemmelse	Gul +	Gul +	Grønn	Gul -	Rød
Motivasjon fra skole	Grønn	Gul +	Gul -	Rød	Gul +
Motivasjon på arbeidsplassen	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn
Motivasjon for å fortsette	Gul +	Grønn	Grønn	Grønn	Gul +
Trivsel	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn
Fravær av mobbing	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Rød
Tilpasset opplæring	Grønn	Gul +	Grønn	Rød	Gul +
Læreplanbruk	Grønn	Gul +	Gul -	Rød	Gul +
Bruk av læremidler	Grønn	Grønn		Gul +	Gul +
Veiledning/tilbakemelding	Grønn	Grønn	Grønn	Gul -	Rød
Sikkerhetsengasjement	Grønn	Gul -	Gul -	Rød	Grønn

Fordeling på fag/faggrupper

Lærlingene tilhører en rekke forskjellige lærefag. For å få med noen flere faggrupper enn vi ville gjort ved å utelukkende bruke fagkode på VKII-nivå, er noen av fagene slått sammen til en VKI- eller GK-kode. Den følgende tabellen gir en oversikt over hvilke fag som er slått sammen i hvilke faggrupper.

Fag	Faggruppe
Anleggsmaskinførerfaget	Bygg- og anleggsteknikk
Fjell- og bergverksfaget	Bygg- og anleggsteknikk
Feierfaget	Bygg- og anleggsteknikk
Forskalingsfaget	Bygg- og anleggsteknikk
Murerfaget	Bygg- og anleggsteknikk
Ventilasjon/blikkenslager	Bygg- og anleggsteknikk
Malerfaget	Bygg- og anleggsteknikk
Trevare-/bygginnredningsfaget	Bygg- og anleggsteknikk
Blomsterdekoratørfaget	Design og håndverk
Møbelsnekkerfaget	Design og håndverk
Treskjærerfaget	Design og håndverk
Damefrisørfaget	Design og håndverk
Automatiseringsfaget	Elektrofag
Produksjonselektronikerfaget	Elektrofag
Telekommunikasjonsmontørfaget	Elektrofag
Automatikerfaget	Elektrofag
Energimontørfaget	Elenergi
Energioperatørfaget	Elenergi
Reiselivs faget	Service og samferdsel
Resepsjonsfaget	Service og samferdsel
Kontor- og administrasjon	Service og samferdsel
Kontorfaget	Service og samferdsel
Logistikkfaget	Transport og logistikk
Yrkessjåførfaget	Transport og logistikk
Cnc-maskineringsfaget	Industrieteknologi
Platearbeiderfaget	Industrieteknologi
Produksjonsteknikkfaget	Industrieteknologi
Verktøymakerfaget	Industrieteknologi
Landbruksmaskinmekanikerfaget	Teknikk og industriell produksjon
Bilfaget, tunge kjøretøy	Teknikk og industriell produksjon
Reservedelsfaget	Teknikk og industriell produksjon
Automatikkmekanikerfaget	Teknikk og industriell produksjon

Uttrekk fra Læringslabens rapport

Viktige faktorer for læring

Lærlingene ble bedt om å ta stilling til hvorvidt en del utvalgte faktorer er viktige for deres læring. Praktisk arbeid oppleves som aller viktigst av de utvalgte faktorene. Vurdering på utført arbeid, samt veiledning fra instruktører og kollegaer utmerker seg også som viktig. Hele 82 % mener at opplæringsbok/opplæringsperm, mappe, logg eller annen skriftlig dokumentasjon oppleves som viktig for deres læring. Dette er en kraftig økning i forhold til i fjor, da 68 % mente det samme.

Motivasjon:

Lærlingene som har svart tilhører det første kullet som har fulgt Kunnskapsløftets læreplaner i skole og bedrift. Motivasjon for å lære mens de gikk i skole har økt ift tidligere undersøkelser. Kun 10 % svarer at de ikke var særlig motivert for å lære mens de gikk i skole. Resultatene viser også at de er mer fornøyd med opplæringen i skole som forberedelse til opplæringen i arbeidslivet nå enn tidligere.

Motivasjon for å lære på arbeidsplassen er høy (96 %) og gjenspeiler resultatene i tidligere undersøkelser.

Sosialt miljø:

Trivsel: Det bør være god dekning for å si at trivselen blant lærlingene er god. 92 % av lærlingene sier at de trives godt eller svært godt på arbeidsplassen.

Mobbing: Omtrent 4 % av lærlingene har opplevd mobbing på arbeidsplassen 2-3 ganger i måneden eller oftere. Dette er litt høyere enn året før.

Læreplanbruk:

Vi legger merke til at svarene på spørsmål som omhandler læreplanbruk ikke er like positive som tidligere. Likevel er det kun 13 % av lærlingene som sier at de i liten grad eller ikke i det hele tatt har fått den opplæringen de skal ha i forhold til målene i læreplanen. Det er en del lærlinger som svarer ”i noen grad” på spørsmålene som er knyttet til læreplanbruk. Dette kan tyde på at en del lærlinger er noe usikre på om læreplanmålene er nådd, eller ikke.

Det er verdt å legge merke til at det er flere lærlinger som i år sier at de i liten grad kjenner innholdet i læreplanen.

Utviklingen på dette området går altså i svakt i feil retning i forhold til tidligere undersøkelser og i forhold til forventninger som følge av innføring av nye læreplaner i bedrift.

Veiledning og tilbakemelding:

Lærlingene er ikke overraskende mest fornøyd med den informasjonen og veiledningen de får fra den som står dem nærmest, nemlig instruktøren eller veilederen. Resultatene for veiledning fra fylkeskommunen og opplæringskontor er noe bedre i år enn i fjor, både når det gjelder lærlingenes fornøydhet og om de har vært i kontakt med instansene.

85 % svarer at de får regelmessig veiledning på sin faglige utvikling. Nivået er på linje med fjoråret resultat.

Lærlingene ble spurt om hvor mange organiserte vurderingssamtaler de har hatt med instruktøren eller veilederen så langt i læretida. 12 % av lærlingene svarer at de ikke har hatt

en slik samtale. Andelen lærlinger som har hatt mer enn en samtale er høyere i år enn i fjor. 84 % mener at vurderingssamtalene underveis bidrar til de blir bedre i faget.

Vurdering av opplæringskontorer:

Spørsmålene ble kun besvart av de lærlingene som krysset ”ja” på at de har lærekontrakt med et lærekontor. Av disse svarer 70 % at de har hatt kontakt med opplæringskontoret. Dette er langt flere enn i fjor, da kun 57 % svarte det samme. Hele 93 % er fornøyd med oppfølgingen fra opplæringskontorene.

HMS:

Resultatene tyder på at sikkerhetsengasjementet er relativt høyt